

Gardur Epicurusar.

(Sundurlausir þankar)
Eftir Anatole France

[Anatole France er talinn einn af mestu núlifandi rithöfundum heimsins. Hann er fæddur á Frakklandi árið 1844 og hefur mestan hluta æfingar (eða allann?) átt heima í París. Aðallega ritar hann skáldsögur. En svo mikla skarpsýni hefur hann um hans, að sálarlífs-lýsingar, persónanna eru taldar taka lýsingum flestra eða allra rithöfunda fram nema ef vera skyldi persónulýsingum Tolstoja. Ritsmild France er viðbragðsið; eftir hann liggja nú nálægt 40 bækur, og má hann því eigi síður teljast afkastamaður en smillingur. Hann er nú 78 ára að aldri, en í sjöttu lóð hann í síðasta stríði, en á hertugt, Enskur rithöfundur W. L. George, skrifar mjög lofsamlega um fríðarhugsjónir hans og Edmond Gosse, einn af fremstu bókmentarfræðingum Englendinga, segir France vera þann rithöfund, sem nú hafi meira vald yfir hugsana- og tilfinningarlífi Evrópu en nokkur annar rithöfundur Hugleiðingar þær er hér birtast skrifaði France í blaðið er hann um skeið var ritstjóri að. Efni þeirra var mjög víðfórt og gripur niður bæði þessa heims og annars. Stúfar þær sem hér fara á eftir, eru af handahófi gripin úr þessum hugleiðingum. Þýðing er gerð af Sigtryggi Agústssyni og er svo nákvæm að efni er hvergi raskað. Mætti vera að þær, þó ekki séu þær það besta er France hefur skrifað, sýndu hve djúrt og víðáttu hans flýgur.

Ritstj.

Þýkt kver, sem nefnist "Smágreinar til að myndkreyta lífsbókina," eftir mann að nafni Gerhard Amgator inniheldur mikinn sannleika, en um leið margt sem er sorglegt. Í því er brugðið upp þessari lýsing af lífshjúðum konunnar: "Við áhyggjuna og strit daglega lífins, missir móður fjölskyldunnar áskufjör sitt og léttyndi og er úttaugð bæði á líkama og sál. Þessi ávalt endurteknar spurning: "Hvað eiga við að hafa til matar í dag?" Aftur og aftur að sópa gólfid, dusta og busta fót, hreinsa rykið af húmunum. Þetta látausa, tilbreytingarlausar starf, sem hægt og bítandi er jafn handvíst með tímanum að drepa niður af sálarríttar sem líkamakraftana. Fyrir framan eldstóna er hin fagra og rjóða mæst með sinn kristallakræra hlátur ummynduð í reykbarkaða, ómurlega "Múmiu". Á hinu sótunga altari, þar sem sýður í mataröppinum, er fórnfært æsku, frelsi, fegurð og lífsgleði!" Sem næst þessu farast Gerhard Amgator orð.

Þetta er sannarlega hlutakífti mikils hluta kvenfólkans. Lífið er áreiðanlega kvenfólkinn eins erfiðt eins og það er karlmanninn. Ef við spyrjum hversvegna tilveran nú á þessum tímum sé svo þjáningafull og fyrirhafnarsöm, þá er svarið altátt færið: Það getur nú í run og veru ekki öðru vísi verið á plánetu sem þessari jörð vorri, þar sem svo hart er um allar lífnaðsýnjar, og kostar svo mikið erfiði og öðrugleika að alla þeirra og framleiða þær. Orsakir þær sem eiga sér jafndjúpar rætur, og sem eru komnar undir afstöðu og ásigkomulagi jarðarinnar, jurtagróðri hennar og dýraríki, eru því miður óbreytanlegar og nauðsynlegar. Og hversu sanngjarnlega sem vinnunni er skift niður, verður hún þó altátt nauðungarök á öllum meirihluta manna og kvenna. Aðeins örfáir í hvoru kyninu sem er, hafa nokkurn tíma til að þroska mannvit sitt, og viðhalda líkamsfegurð sinni eftir fagurfræðilegum reglum. Náttúrunni einni er um að kenna.

Hvað verður svo af ástinni? Það fer sem fara má. Hungur er hennar versti óvinur. Og það ork ar engra tvímæla, að kvenfólkid er hungroð. Það virðist mun verða það sama á 20. öldinni sem á 19.

af kvenfólkid fást við matreiðslu, nema socalisminn flytji oss það tímabil þegar dýraveiðararnir rífu í sig bráð sína af dýrinu, meðan hún var volg og Venus tengdi elskendurna saman í skógarjörðrunum og út á mörkinni. Þá var konan frjáls. Eg geri þá játning, að ef, eg hefði skapað mann og konu, þá hefði eg steypt þau í móti mjög svo ólíku sem þau eru nú, ekki sem hærri spendýr. Eg hefði ekki látið mann og konu líkjast stórum öpum, eins og nú gerist, heldur skorkvinkindum eins og grasmöðkunum, sem um myndast eða breytast í fiðrildi, og eiga enga aðra hugsun en að sjástu myndbreytinguna vængi en hafa engan maga, og í því formi eru þau endurfædd og hreingerð til þess að elska aðeins stutta stund, og síðan að — deyja.

Ef eg væri guð, eða öllu heldur hálfguð — því Alexandrúspekingarnir kendu það, að hin minni sköpunarverk sín væru öllu frekar verk hálfguðanna, eða jafn vel lægri anda, sem væru læri sveinar þeirra. Svo ef eg væri hálfguð eða andi, þá eru það þessi skordýr, sem eg hefði kosið sem frummynd til að laga mannkynið eftir. Eg hefði valið manninn til þess, á frumlífstiginu, að framkvæma hinar ógeðfældu athafnir, nauðsynlegar næringunni. Í þessari mynd hefðu kynin ekki verið aðgreind og hungrið ekki saurgað ástina. Og svo hefði eg kosið því svo fyrir, að við sína síðustu myndbreytingu þendu maður og kona út hina glitrandi vængi, og lifðu aðeins stutta stund á dögg himinsins og þrá ástarrinnar, og deju svo í munarsælum kossi. Þannig hefði eg látið ástina kóróna þau, sem endurgjald fyrir hina dauðlegu tilveru þeirra. Já, það hefði farið betur á þann hátt. En eg skapaði nú ekki heiminn, og sá hálfguð, sem tók sér það fyrir hendur, leitaði ekki minna ráða. Og satt að segja efast eg um, að hann hafi ráðfært sig við hina spekingana eða nokkra aðra.

Það illa er nauðsynlegt. Ef það væri ekki til, þá væri ekki það góða til. Það illa er megin drifkraftur þess góða. Hvað væri hugrekki án hættu og meðaumkun án ársauka? Hvað yrði af sjálfdýrkun og sjálfsafneitun í alfullkomnum sæluheimi? Getum við hugsað oss dygd þar sem enginn löstur er, ást án haturs, fegurð án ljótleika? Fyrir andstremmið og það illa er þessi heimur oss mörgur dvalarastaður, og líkð þess virði að lifa því. Við ættum þess vegna ekki að taka mjög hart á djöflinum. Hann er stórmikill listamaður og djúpvitur spekingur. Hann hefur að minsta kosti skapað helming heimsins; og hans partur er svo kænlega og snúðuglega samtvinnuður hinum helmingnum, að það er algerlega ómögulegt að hróla neitt við öðrum partinum án þess að spilla og aflaga síðari partinn. Hver löstur sem eyðilegt, á sér samevarandi dygd, sem ferst með honum.

Eg naut eitt sinn þeirrar ánægju að horfa á efi St. Antóníusar á sveitasyningu nokkurri, sýnda með leikbrúðum (Marionettes). Sem lexía í heimspeki, tók sýning þessi langt fram sorgarleikjum Shakespeares, að eg ekki tali um d'Ennery. Hve áþreylanlega og tilfinnanlega þetta sannað oss, hvernig það tvent vinnur í sam-einingu: náð guð og vald djöfilsins! Leikviðid sýnir úfna og óslætta eyðimörk, sem smátt og smátt fyllist englum og illum öndum. Þegar fram í leikinn kemur, fær maður ósjálfrátt ógeðfellt hugboð um, að eiohver ógæfa voði yfir. Áhrif þessi koma að nokkru leyti af hinna jöfnu hlut-töku englanna og illu andanna, og að hinu leytnu af göngulagi þeirra og öðrum hreyfingum, sem gerðar eru með strengjum og

stjórnad af ósýnilegri hendi. Þegar St. Antóníus hefur lokið bænnum sínum, og hefur upp augnabrunirnar, sem orðnar eru harðar og siggkendrar eins og úlfaldakné, af því hve oft hann hefur hent sér á andlitid ofan í grjótið, þá hann var að falla fram á ásjónu sína — og lyftir upp grátblöndum augnum, og sér drotninguna af Sheba standa frammi fyrir sér í gullnum skrudum, og býður honum broandi útbreiddann faðminn, þá skjálfum vér af kvíða fyrir því, að dýrdingurinn mundi nú falla fyrir freistingunni, og fylgjum með kvíðablöndnum ötta hinni þungu reynslu hans og sáru hugarkvöllum.

Sannleikurinn er að vér sjáum oss öll í dýrdöngum og þegar hann að lokum yfirbugar freistinguna, þá verðum vér sjálf persónulegah ufganginn af sigri hans. Sigur hans er sigur mannkynsins í þess ævarandi stríði og stimabaki St. Antóníus er mikill dýrlingur, af því honum tekst að standa á móti freistingunni. Já, er það þó ekki auglýnt, að með því að senda þessa fögru frá, sem hyl klauffót undir dragsíðu píls, alt útlúrað pellsaumi, til einsetu munksins, að djöfullinn framkvæmir það verk, sem var óhákvæmlega nauðsynlegt, til þess að skapa heilagleik hans?

Þessi leikbrúðsýning styrkti mig í þeirri trú, að hið illa er óhjákvæmleg frumorsök þess góða, og að djöfullinn er nauðsynlegur til síðfagunar heimsins.

Erum við að fullu og öllu búnir að vera, þá við deyjum? Eg er ekki tilbúinn að neita því. Það er mjög líklegt að svo sé. En þó svo sé, þá er engin ástæða til að óttast dauðann.

Eg er, það er ekki; það er, eg hætti að vera.

En ef við trúum því, að líf sé örtur dauðann, þá getum við reitt okkur á það, að við verðum nákvæmlega hinir sömu hinu megin fararinnar, sem við vorum hér á jörðinni; og vafalaust verðum við þá talstvert skömmustulegir; þessi hugun er þess eðlis, að hún fyrirfram spíllir fyrir okkur bæði himnaríki og helvíti. Hún rætur okkur allri von, því framur öllu öðru, þráum við að verða algerlega ólíkir því sem við erum, en það er okkur skýrt og greinilega fyrirboðið.

Þau augnablik koma alt of oft fyrir, að forvitnin verður að synd. Djöfullinn hefur altátt skipað sér á bekk með spekingunum.

Sigtr. Agústsson

Gleði.

Margar ritgerðir og bækur hafa verið samdar og prentaðar til að lýsa sem flestu af því, sem miður fer í heiminum, og benda á góð ráð til að kippa því í lag. Meira er þó talað um þessi vandamál; en það fer sjaldan lengra en á meðal nánustu kunningja, vina og vandamanna. Meira en alt þetta samanlagt er þó eflaust hugað um þessa óhugðæmu hluti, Fáir dagar líða svo, að flestir menn og flestar konur hugsi ekki meira eða minna um erfiðleika sína og annars, hugsi ekki um fátækt og eynd og ef til vill spilling þá, sem ríkir í heiminum. Svo mikið ber á því sem miður fer, að enginn getur komist hjá að hugsa um það. Það liggur flostinu, læðist um með aðalríðinu, og tæygir út angana í næturhúminu. Sumum eru þessar hugsanir svo ógeðfældar, að þær eru lakari en vindur. Aðrir sökkva sér niður í ýms störf til að losna við þær. Enn aðrir leita að orsökinni og reyna að ræna við henni, þeir benda á ýms góð ráð, gefa fót og fæði og húsaakjól þeim, sem bágastríða. Eflaust fer viðleitni þeirra öfvið að mestu leyti í rétta átt. En eitt ráð er það þó, sem sjald-

ar eða aldrei heyrist nefnt, sjálf-sagt vegna þess, að svo fáum dett ur það í hug. Það ráð er þó svo óljúgt, að ef því væri beitt, þá myndi mestöll eynd og mæða vikja úr heiminum á skammi stundu. Ráðið er það, að vera allastaðar og ávalt glaður.

Það liggur í augum uppi, að ef allir væru glaðir, þá væru þeir líka ánægðir, og sá, sem er ánægður, honum líður vel. Ánægjan eykur góðsina, gleðin ánægjuna. Margt af því, sem kallað er ból og mæða og mótlæti, er það ekki nema frá sérstöku sjónarmiði. Dökka bláinn veikur, bjarta hláðinn styrkir og græðir. Jafnvel dauðinn sjálfur, sem löngum er talinn geigvænlegasti óvinur mannanna, er á eigan hátt i-skyggilegur eða hryggilegur. Fyrir þá, sem trúðir eru kallaðir, er hann að eins spor til salla lífs, og fyrir hina er hann ekki annað en svefn, og enginn kennir þjáninguna í draumlausum svefni.

Mörgum mun þó finnst erfiðt að vera stöðugt glaður og hýr í bragði. Enginn, sem vandið hefur sig á það gagnastæða, getur heldur orðið það á einum degi. En vaninn gefur listina. Sá, sem jafn an er full og afundinn, hefur heldur ekki hlotið þessa skapbresti á einum degi. Hann hefur vanist á þá smátt og smátt. Ef menn vildu ásetja sér að vera glaðir, þá mundi þeir innan skamms veitast jafn erfiðt að vera öðru vísi, eins og þeir nú eiga bág með að vera glaðir.

Byrjaðu í smáum stíl. Vertu glaður við morgunverðinn; það hefur oft verið erfiðt; en ef þú getur það, þá hefurðu byrjað daginn vel, isinn er brotin og fyrsta spor ið etigið. Þá mun þér smám saman ekki veitast erfiðt að vera glaður, þó að fyrirtæki þín misheppnist eða aðrar raunir beri að höndum. Með gleðina að leiðarsteini geturðu aftur lagt öruggur út á haf-ið, og sigurinn er þér vis fyr eða seinna. Vertu ávalt glaður, því það er einatt öruggasti öldubrjótur lífsins.

—E.E.—

Fréttir frá Íslandi

eftir "Tímanum" 14. febr. s. 1.

Prestskosning er um garð gengin í Meðallandþingum í Vestur-Skaftafellssýslu. Björn O. Björnsson, cand. theol. var einn í kjöri. Voru honum greidd 86 atkvæði, en einn atkvæðaseðill var auður.

Meistaraprófi í norrænu n fræð um hefur lokið Björn Karel Þórólsson við Kaupmannahafnarháskóla.

Knattspyrnumenn hér í bænum hefja að leika Skugga-Svein í kvöld. Agóðanum á að verja til að sækja olympisku leikina 1924.

Embættisprófi við háskólann hafa þessir lokið: í guðfræði: Þorsteinn B. Gíslason I. eink., 6 stig, Sveinn Víkingur Grímsson II. eink. betri 101 stig og Baldur Andrésson II. eink. betri 97 stig. Í læknisfræði: Helgi Ingvarsson I. eink. 176 stig, Lúðvig Davíðsson 169 stig. Helgi Jónasson II. eink., 149 stig, Knútur Kristjánsson II. eink. 115 stig og Karl Magnússon II. eink. 115 stig. Í lögræði Magnús Magnússon I. eink. 108 stig.

Frá Alþingi. Þing var sett 15. þ. m. Magnús Jónsson dósent flutti skórulega ræðu í kirkjunni á undan þingsetningu. Sex þingmenn vantaði á fulla tölu. Stendur yfir kosningahrið í Suður-Þingeyjasýslu og Vestur-Skaftafellssýslu. Björn á Rangá og Sigurður Kvaran ókómur eins og aður var um getið og auk þess voru ókómur Guðmundur Guðfinnsson og Karl Einarsson. Forseti sameinaðs þings var kosinn Sigurður Eggertsson í stað Jóhannesar bæjarfógeta sem áður var, Varforseti Sveinn í Firði eins og að-

ur. Skrifarar Eiríkur Einarsson og Björn Hallsson. Forseti neðri deildar Benedikt Sveinsson eins og áður og I. varaforseti Þorleifur Jónsson í stað síra Sigurðar Stefánssonar. Forseti í efri deild Guðm. Björnsson og varaforseti Guðm. Ólafsson, eins og áður. Skrifari í neðri deild sömu og áður: Þorsteinn M. Jónsson og Magnús Pétursson í efri deild. Hjörtur Snorrason og Einar Arnason í stað Sigurðar Kvarans. Á næsta fundi voru kosnar fastanefndir.

Stjórnarfrumvörp hafa verið lögð fyrir þingið, og eru þessi: 1. Frv. til fjárlaga árið 1923. 2. um lögfylgjur hjónabands. 3. um presta þjóðkirkjunnar og próskygglegur eða hryggilegur. Fyrir þá, sem trúðir eru kallaðir, er hann að eins spor til salla lífs, og fyrir hina er hann ekki annað en svefn, og enginn kennir þjáninguna í draumlausum svefni.

Ökomið stjórnarfrumvörp. Talið er vist að "aðöfinni" sé hjá stjórninni 18. frumvarpið um af-nám Bannlaganna samkvæmt kröfu Spánverja.

Stórkostlegt manntjón. Síðast-löðinn laugadagsmorgun gerði af-taka útsunnanverður. Var fjöldi báta farinn á sjó, bæði úr Vest-mannaeyjum og Sandgerði. Vest-mannaeyjabátarnir björguðust all-ir án þess að missa menn og hjál-p að björgunarskipið "Geir" tveim þeirra. En í Sandgerði urðu slys-urðu aftur lagt öruggur út á haf-ið, og sigurinn er þér vis fyr eða seinna. Vertu ávalt glaður, því það er einatt öruggasti öldubrjótur lífsins.

Af "Ásu": Helgi Jónsson af Alftanesi og Snorri Bergsson frá Isafirði. — Af "Gunnari Há-mundarsyni": Jón Eggertsson frá Hávarðarstöðum í Leirásveit. — Af "Njáli": Kristján Pálsson, giftur (formaður) héðan úr bæ-ingim Jónsson af HÍMiðnesi. Einar Þorvaldsson frá Akranesi, Snorri Magnússon héðan úr bæ-ingi og Skarphéðinn Pálsson, bróðir skipstjórans. — Af "Heru": Guð-mundur Erlendsson, giftur, Jón Jónsson og Leo Eyjólfsson, giftur, allir af Akranesi. 6 munu hafa verið á "Heru".

Brunar eru tíðir hér í bænum um þessar mundir, en slökkvilið-ið hefur altátt orðið svo viðbragðs-fljótt að tekist hefur að slökkva áður en eldur magnaðist.

B'umi. Síðastliðinn mánudag brann stórt hús á Norðfirði, sem var eign Konráðs kaupmanns Vil-hjálmssonar.

Fálkinn hefirn ýlega tekið ís-lenka botnvörpunginn "Draupn" fyrir öglölegar veiðar í landhelgi.

Korneinkasalan. Bæjarstjórn tók til umræðu korneinkasölu. frumvarpið í fyrradag. Var sam-þykkt eftirfarandi tillaga: "Bæjar-stjórn Reykjavíkur telur óheppi-legt, að ríkisstjórn verði með lög-um veitt heimild til þess að taka einkasölu á kornvöru". Bæjar-stjórn Akureyrar hefir tekið líkt í málid, en bæjarstjórn Isafjarðar var fylgjandi einkasöluinni.

Prentun þingtiðindanna. Ellefu þingmenn bera fram frumvarp í neðri deild um það að prenta eigi fyrst um sinn ræðupart alþingi-tiðindanna. Á ekki að prenta ann-að en þingskiöl og atkvæðagreiðs-ur um þau.

Úr Rangáþingi 1. febr. 1922. Gott tíðarfar frá miðjum nóvém-ber til 18. des. Illviðri og jarð-bönn frá jólum til 20. janúar. Síð-

an ágæt tíð, jörð alauð og nærri klakalaus. — Austur-Landeyingar héldu bjargráðafund 28. janúar. fjölmennar og ánægjulegar. Eng-inn uppgjafarhugur í mönnum, þó útlitið sé ekki glæsilegt. Rætt var meðal annars um aukna jarðrækt, útvegum á útsæði og tilbúnum á-burði í garða, um samvinnu í jarð-bótum, um fráfærur o. m. fl. Ein-ar Arnason í Miðey lagði til að menn tækju upp fráfærur að nýju á þann hátt, að menn færðu frá-ám sínum — eða nokkrum hluta þeirra — í samlöngum, og hefðu þær í seli. Væru 4—5 hundruð-ær í stað, og væri búið til smjör og skyr eða ostar. Er hugmynd þessi tilraunaverð og líkleg til hagsbóta, enda er tillögumaðurinn góður búmaður, hygginn og við-sýnn, og flestum roslegum bænd-um bjartsýnni á framkvæmdir og nýmæli. Fundurinn óskaði þess, að Valiyr Stefánsson áveitiráðu-nautur kæmi hingað austur í vor til að leiðbeina um áveitir. Eiga Landeyingar mklar áveitir en þær misheppast að nokkru; er senni-legt að þurkun sé ábótavart.

Dánarfregn. Hinn 4. desember síðastl. andaðist í Húsavík Jó-hanna Sigtryggisdóttir, kona Jó-hannesar Þorsteinssonar, er þar hefir lengi verið búsettur, og af og til starfsmaður Kaupfélags Þing-eyinga. Hálfi hún þjást af þrjóst-veiki undanfarið hálft annað ár, Jóhanna sál, var með afbrigðum vel að sér um flesta hluti, viðles-in og fróð og ágætlega verki far-in. Ætíð átti hún við fremur þröngan hag að búa, og fékk því ekki notið hæfileika sinna svo sem ella hefði mátt verða. Var hún þó jafnan meðal hinna fremstu í kvennaflokki í Húsavík. Er að henni þeim mun meiri mannskaði, að hún dó á besta aldri, að eins 41 ára.

Fyrirlestur um andamyndir hef-ir próf. Haraldur Nielsson flutt nokkrum sinnum nú að undan-förnu og sýnt skuggamyndir, og altátt fyrir troðfullu húsi, enda er fyrirlesturinn saminn og fluttur með hinu alunnun snild höfund-arins og myndirnar furduglöggar. Allir hugandi menn, sem á fyrirlesturinn hlusta, hljóta að taka undir með höf. að hér er um starf merkileg fyrirbrigði að ræða, sem krefja áframhaldandi rann-sókna. Höf. fullyrðir ekkert sjálf-ur um orskir fyrirbrigðanna. Hann getur þess, sem eitt sér er afar-merkilegt, að vísindamönnum hafi tekist að taka ljósmyndir af hugsunum. Ef til vill er hægt að hugsa sér sumar þær myndir, er höf. sýndi, fram komnar á þann hátt, en ekki allar.

Gísli Sveinsson þingmaður Vest-ur-Skaftafellinga hefir afsalað sér þingmennsku sökum heilsuþrests. Framboðsfrestur ef til 25. þ. m., en kosning á að fara fram 15. marz. Talið er vist að Lárus bóndi Helgason í Kirkjubæ muni bjóða sig fram, og lítill vafi á að hann verði kosinn.

Pétur Gautur. Fyrir allöngu síðan var gefin út þýðing Einar-s Benediktssonar á þessu fræga leik-riti Henríks Ibsens. En upplagið var ekki nem 30 eintök. Nú hefir Einar endurskoðað þýðinguna og Sigurður Kristjánsson gefur út í annað sinn.

Bruni. Aðfaranótt laugardags s. l. brann hús Magnúsar kaupmanns Stefánssonar á Blönduósi.

Algent er það nú orðið í bús-um hér í bænum að gefa frimerki "til baka". Smápeningar nálega alveg horfnir úr umferð.

Bæjarstjórnarkosningunum hér í bænum lauk svo, að Aljistin (borgarafélögin) fékk 3100 at-kv., en B-listinn (alþýðuflokkur-inn) 1757 atkvæði. Voru þrír menn kosnir af A-listanum: Pétur Magnússon lögræðingur, Björn Ólafsson kaupmaður og Jónatan Þorsteinsson kaupmaður, en af B-